

2022 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΙΣΤΟΡΙΑ

Γ' Γενικού Λυκείου
Ανθρωπιστικών Σπουδών

Μ. Δευτέρα 18 Απριλίου 2022 | Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΘΕΜΑΤΑ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να αποδώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

- α) «Σερπιέρι – Ρου».
- β) «Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων» (ΕΑΠ).
- γ) «Ηνωμένη Αντιπολίτευσις».

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α) Το ενδιαφέρον για μεταλλευτικά και οικοδομικά υλικά είχε ενισχυθεί τον 19ο αιώνα εξαιτίας διαφόρων συγκυριών, όπως ήταν π.χ. τα έργα για τη διάνοιξη της διώρυγας της Κορίνθου (έργο που ολοκληρώθηκε το 1869).
- β) Στις 10 Οκτωβρίου 1935 ο Κονδύλης επιχείρησε στρατιωτικό κίνημα, με στόχο την κατάργηση της βασιλείας.

2022 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

- γ) Ο παραχωρούμενος κλήρος στο πλαίσιο της αγροτικής αποκατάστασης των προσφύγων δεν αποτελούσε ενιαία έκταση, αλλά τεμάχια αγρών που βρίσκονταν σε διαφορετικές τοποθεσίες.
- δ) Ο Πρίγκιπας Γεώργιος υπέβαλε την παραίτησή του (12 Σεπτεμβρίου 1906) και αναχώρησε από την Κρήτη.
- ε) Στις 10 Μαρτίου 1921 ο μητροπολίτης Χρυσάνθος πρότεινε στον υπουργό εξωτερικών Μπαλτατζή συνεργασία με τους Κούρδους και τους Αρμένιους εναντίον του κινήματος του Κεμάλ.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

Ποιος ήταν ο αντίκτυπος της άφιξης των προσφύγων την περίοδο 1922 - 1936 στη δυναμική της ελληνικής κοινωνίας και πώς αξιολογείται η αντίδραση του ελληνικού κράτους στην αντιμετώπιση του προσφυγικού προβλήματος;

Μονάδες 13

ΘΕΜΑ Β2

α) Ποια ήταν τα μέλη της «Προσωρινής Κυβερνήσεως της Κρήτης» και ποιο ήταν έργο της; (Μονάδες 5)

β) Ποια γεγονότα οδήγησαν στην παραίτησή της; (Μονάδες 7)

Μονάδες 12

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τα σχετικά στοιχεία από τα παρακάτω κείμενα να αναφερθείτε στην ανάπτυξη της εκπαιδευτικής δραστηριότητας του παρευξείνιου ελληνισμού και στους κύριους φορείς της.

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α:

Η ελληνική αφύπνιση στον Πόντο ήταν μια διαδικασία που είχε αρχίσει [...] όταν αποκαταστάθηκε η επικοινωνία με το νέο ελληνικό κράτος και το Φροντιστήριο Τραπεζούντος εξελίχθηκε σε εκπαιδευτικό ίδρυμα υψηλού επιπέδου. Το Φροντιστήριο Τραπεζούντος είχε αναδιοργανωθεί το 1778 με επιχορηγήσεις των ποντιακών οικογενειών της Κωνσταντινούπολης, Υψηλάντη και Μουρούζη, ενώ το 1840 οργανώθηκε ακόμη καλύτερα. Μεγάλη σημασία είχαν οι επαφές με την Αθήνα απ' όπου προερχόταν ένα μέρος των δασκάλων. Η φιλοσοφία της Μεγάλης Ιδέας, που προσανατόλιζε το ελληνικό έθνος στον αγώνα για την ταύτιση των κρατικών ορίων με τα όρια των περιοχών όπου κατοικούσαν Έλληνες είχε μεγάλη λαϊκή αποδοχή.

Βλάχης Αγτζίδης, «Έλληνες του Πόντου», Ελληνικές Εκδόσεις, Αθήνα 2007, σ. 124

ΚΕΙΜΕΝΟ Β:

Στα τέλη του 17ου αιώνα ιδρύθηκε το «Φροντιστήριο Τραπεζούντος» και στις αρχές του 18ου αιώνα το «Φροντιστήριο Αργυρουπόλεως». Από την εποχή αυτή οι Έλληνες του Πόντου ξαναβρήκαν το συνδετικό κρίκο με την ελληνική παράδοση και η εκπαίδευση άρχισε, αργά αλλά σταθερά, να ξαναβρίσκει την παλιά της αίγλη. Είναι η εποχή που άρχισε να αναπτύσσεται το εμπόριο με αποτέλεσμα να γνωρίσουν ακμή και ορισμένες πόλεις του Πόντου. Η ανάπτυξη αυτή βοήθησε την Εκκλησία να

2022 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

αναλάβει δραστηριότητες υπέρ της μόρφωσης του υπόδουλου Ελληνισμού. Η όλη εκπαίδευση την εποχή αυτή και μέχρι τα μέσα του 19ου αιώνα βρισκόταν στην απόλυτη δικαιοδοσία της Εκκλησίας και γι' αυτό η παιδεία στον Πόντο, παρά την κάποια δυτική επιρροή, έμεινε προσκολλημένη στη βυζαντινή παράδοση και σκέψη.

Σωφρόνης Χατζησαββίδης, «*Η ελληνική παιδεία στον Πόντο*»
από το έργο «*Ο Πόντος των Ελλήνων*», εκδ. Τα Νέα, Αθήνα 2003, σσ. 102 - 103

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ:

Το «Φροντιστήριο Τραπεζούντας», πλούσιο φυτό για την παιδεία εργάστηκε σχεδόν χωρίς διακοπή την περίοδο αυτή. [...] Πολλοί δάσκαλοί του ήταν παλαιοί απόφοιτοι και μερικοί στέλνονταν για ανώτερες σπουδές στο Πανεπιστήμιο της Αθήνας και πολύ σπάνια στη Γερμανία. Από την άποψη της παιδαγωγικής ο Πόντος πριν από την Αθήνα εφάρμοσε τις νέες παιδαγωγικές θεωρίες, που το 1852 έφερε από τη Γερμανία ο υπότροφος Κ. Ξανθόπουλος. [...]

Πολύ μεγάλο ζήλο επέδειξε η Εκκλησία ιδιαίτερα για την παιδεία. Οι μητροπολίτες Τραπεζούντας με την «Επιτροπή επί των έξω σχολείων» (στα κατοπινά χρόνια η Επιτροπή μετατράπηκε στο Φιλεκπαιδευτικό Σύλλογο «Ξενοφών») και με τη συνεργασία των προυχόντων της κοινότητας ίδρυσαν νέα σχολεία ή και έθεσαν σε καλύτερη λειτουργία παλαιά με εράνους, εισφορές και δωρεές. Ο ίδιος ο μητροπολίτης Τραπεζούντας Κωνστάντιος πρόσφερε μεγάλα ποσά από την ιδιωτική του περιουσία για τους σκοπούς αυτούς.

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τόμος ΙΓ', Εκδοτική Αθηνών, σσ. 435, 436

2022 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΘΕΜΑ Δ

Αξιοποιώντας στις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που ακολουθούν, να απαντήσετε στα ακόλουθα ερωτήματα:

- α) Ποιο είναι το πλαίσιο εμφάνισης του ανταγωνισμού μεταξύ «αυτοχθόνων» και «ετεροχθόνων»; (Μονάδες 5)
- β) Πώς εκδηλώθηκε η διαμάχη μεταξύ «αυτοχθόνων» και «ετεροχθόνων» στη συζήτηση για τον καθορισμό των προσόντων του Έλληνα πολίτη και της στελέχωσης του δημοσίου καθώς και για το θέμα των όρων εκλογής των βουλευτών; (Μονάδες 9)
- γ) Ποιες αποφάσεις έλαβε η Εθνοσυνέλευση του 1843 – 1844 για τα επίμαχα ζητήματα; (Μονάδες 11)

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α:

Η κρίση στις σχέσεις αυτοχθόνων και ετεροχθόνων

Στη συζήτηση ο άξονας αναφοράς είναι κοινός για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη: είναι το 1821, που οι μεν ετεροχθονιστές εξαίρουν ως επανάσταση όλης της ελληνικής φυλής, απέναντι στην οποία η Ελλάδα έχει αναλάβει ορισμένες δεσμεύσεις. Ενώ οι αυτοχθονιστές επιμένουν στα πράγματα [...]. Γι' αυτούς δεν ενδιέφεραν οι αρχικές προθέσεις, αλλά το γεγονός ότι η επανάσταση εντοπίστηκε έτσι κι αλλιώς στον ελλαδικό χώρο, και συνεπώς η ίδια η ύπαρξη του κράτους οφειλόταν στις υπηρεσίες των κατοίκων αυτού του χώρου. Και ενώ οι πρώτοι είχαν την άνεση να κινηθούν στα λίγο ή πολύ γνωστά πλαίσια της επαναστατικής συνθηματολογίας, η επιχειρηματολογία των δεύτερων αποτελούσε ακριβώς παρέκκλιση από την αναδρομική αυτή ομοψυχία.

Έλλη Σκοπετέα, *Το «Πρότυπο Βασίλειο» και η Μεγάλη Ιδέα,*

Όψεις του εθνικού προβλήματος στην Ελλάδα, εκδόσεις Πολύτυπο, Αθήνα 1988, σ. 52.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β:

Και βεβαίως, η πιο αντιπροσωπευτική άποψη για το θέμα αυτό διατυπώθηκε πάλι στη διάρκεια της Εθνοσυνέλευσης από τον Μακρυγιάννη, ο οποίος μιλώντας για τους ετερόχθονες, στην πραγματικότητα δηλαδή για εκείνους που κατείχαν δημόσιες θέσεις επί απόλυτης μοναρχίας, λέει χαρακτηριστικά:

Τώρα λοιπόν και η ευγενιά των ας καθήσουν εις την κοινήν ημών πατρίδα, και ας τηράξουν το έργον των, να τραβίξουν όμως χέρι από τα πράγματα της πατρίδος, εδούλευσαν αυτοί τόσα χρόνια, να δουλεύσουν και οι Έλληνες του αγώνος άλλα τόσα, και έπειτα εμβαίνουν πάλιν και η ευγενιά των, διότι τότε δεν ημπορώ να φαντασθώ εγώ ως Έλλην αγωνιστής ότι αφού ηλευθέρωθην από την τυραννίαν του Σουλτάνου έγεινα σκλάβος του δόλου και της απάτης των τοιούτων, και εις το εξής να παύσουν από κάθε πράγμα...

Κώστας Κωστής, «Τα κακομαθημένα παιδιά της Ιστορίας»

Η διαμόρφωση του Νεοελληνικού κράτους 18ος - 21ος αιώνας, εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα 2018, σσ. 274

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ:

Τελικά, όπως συνέβει και με άλλα θέματα, η λύση του προβλήματος αυτού αντιπροσώπευε συμβιβασμό ανάμεσα στις θέσεις των μετριοπαθών και των ακραίων φιλελευθέρων. Μολονότι οι αυτόχθονες πέτυχαν να περιορίσουν τον ορισμό της ελληνικής ιθαγένειας, ο Μαυροκορδάτος κατόρθωσε να μην ενταχθεί ο προσδιορισμός αυτός στο Σύνταγμα αλλά σε ειδική κατηγορία νόμων, στα «Ψηφίσματα». Επίσης πέτυχε, σε συνεργασία με τον Κωλέττη, να αλλοιώσει το μέτρο με μια σειρά από επεξηγήσεις, που στο σύνολό τους διέυρυναν τον προσδιορισμό του αυτόχθονος. Έτσι στους αυτόχθονες συμπεριλαμβάνονταν, εκτός από τους κατοίκους των περιοχών που είχαν αποτελέσει το ελληνικό βασίλειο το 1832, όλοι όσοι είχαν λάβει μέρος σε επαναστατικές ενέργειες σε οποιοδήποτε μέρος της οθωμανικής αυτοκρατορίας και είχαν εγκατασταθεί μόνιμα στην Ελλάδα ως το 1827. Επίσης, αν και αποκλείονταν από τις δημόσιες υπηρεσίες όσοι δε

2022 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

συμπεριλαμβάνονταν στις παραπάνω κατηγορίες, εξαιρούνταν εκείνοι που υπηρετούσαν στο στρατό, στο ναυτικό, στην προξενική υπηρεσία και στην εκπαίδευση. Τέλος από εκείνους που είχαν εγκατασταθεί στην Ελλάδα μετά το 1827 μπορούσαν να διορισθούν σε δημόσια υπηρεσία μετά από δύο χρόνια όσοι είχαν εγκατασταθεί ανάμεσα στα 1827 - 1833, μετά τρία χρόνια όσοι είχαν εγκατασταθεί ανάμεσα στα 1833 - 1837 και μετά τέσσερα χρόνια όσοι είχαν εγκατασταθεί ανάμεσα στα 1837 - 1843.

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τόμος ΙΓ', Εκδοτική Αθηνών, σ. 111

ΚΕΙΜΕΝΟ Δ:

Περιορίζεται η χωριστή εκπροσώπηση των ετεροχθόνων

Η της 3ης Σεπτεμβρίου Εν Αθήναις Εθνική των Ελλήνων Συνέλευσις

Ψηφίζει

Ότι εις τους μεταναστεύσαντας δίδεται το δικαίωμα του να έχωσιν εις την Βουλήν ιδιαίτερον Αντιπρόσωπον, οσάκις πραγματικώς συνοικισθέντες αποτελέσωσι δήμον, πόλιν, ή επαρχίαν χωριστήν και παρουσιάσωσι πληθυσμόν ίσον με το ήμισυ του ελαχίστου όρου, τον οποίον ο περί εκλογής νόμος θέλει προσδιορίσει δια την εκλογήν ενός Βουλευτού.

Εν Αθήναις την 3 Φεβρουαρίου 1844.

Αι Αγορεύσεις του ελληνικού Κοινοβουλίου, 1843 - 1909,

εκδ. «Εθνικού Κήρυκος», Αθήναι 1961, σ. 99.

**Τα κείμενα αποδόθηκαν στο μονοτονικό,
διατηρήθηκε όμως η ορθογραφία τους.**